

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik minden héten egyszer szombaton, egy íven.	↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔ Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.	Előfizetési ár: egész évre 100 K., félévre 50 K. Egyes szám ára 3 K.
--	--	--

Károly király.

Abban a mély gyászban, mely szegény hazánkat sok szomorúsága közt fiatal és szeretett királya halálával érte, teljes mértékben osztozik a mi egyházunk is.

Károly király adta az engedelmet most fennálló zsinatunk tartására s ezzel megörökitette nevét egyházunk történetében, melynek — sajnos lehetőség — szomorú határt jelző állomás lesz ez a zsinat, a magyar korona egész területén élő reformátusoknak talán hosszú időre utolsó teljes képviselője.

A mi lapunkban jelent meg 1918 november elején az a felhívás, mely a király iránti hűségre s a törvényes rend megtartására hívta fel egyházunk tagjait. Ez a felhívás akkor hangos tiltakozást és súlyos bírálatot vont maga után. Mi azonban, akik azokban a nehéz időkben is és minden ellenséges indulattal szemben is megálltunk a magunk álláspontja mellett, csak következetesen maradunk magunkhoz, amikor a founchall halottban nemcsak jobb sorsra érdemes, szerencsétlen fiatal embert, hanem a magyar királyt gyászoljuk.

Íme, a te királyod! . . .

— Virágvasárnapi gondolatok. —

Többször megragadta lelkemet az a jóslat, melyet Zakariás próféta könyvében olvashatunk: „Örülj Sionnak leánya, örvendezz Jeruzsálemnek leánya! Íme, jön néked a te királyod; igaz és szabadító Ő.”

Az fogta meg az én lelkemet, hogy az a jövő király — igaz és szabadító. Gondolatom ilyen útkon csapongott:

Igazság és Szabadság: minden élet fenntartója, sőt több: alapja, fundamentoma. Mikor Isten e világot teremtette, először az Igazságot és Szabadságot tette le fundamentomnak, s ezen épült — a paradicsom. Isten igazságán, Isten szabadságán. Mert az Igazság az élet lehetősége, a kölcsönösség nagy élettörvénye. Mert az a Szabadság, hogy az élet éljen a maga módja szerint. Az Igazság tehát az örök Isten örök éltető törvénye; a Szabadság az életfejlődés lehetősége. S e két erő egyedül Isten hatalmában van. Minden, ami teremtve van, Isten igazságának és szabadságának köszöni lételet

és fejlődését. Az ember is, — sőt az ember leginkább.

Ezek alapján értelmem azt mondja, hogy ember nem adhat embernek sem igazságot, sem szabadságot. Ne várjunk hát embertől azt, amit nem adhat. Nincs olyan földi hatalom, olyan király, olyan bölcsesség, jóság, mely Isten tulajdonát elvehetné és másik embernek adhatná. S ha egy embernek se, hát egy népnek, egy országnak, hogy adhatna igazságot, szabadságot?!

De elvenni elveheti, elrabolhatja, nemcsak ember, hanem még a vadállat is — az életet, s ami az életben becses. Mint ahogy elvették a zsidó néptől, elvették a magyar néptől is — és az ezer meg ezer esztendőn keresztül pusztított háborúkban elvették annyi millióktól, annyi néptől, a leg-hatalmasabb királyok legtöbbit. Mert ahol a fegyver fellép, ott az Igazság vérbe fül; ahol egy hadsereg átvonul, ott az életfejlődés szabadsága eltaposva pusztul el. Ezért parancsolta maga az élet Ura: „ne ölj!” Ezért mondta maga az Istenfia: „aki fegyvert fog, fegyver által vész el!”

Óh bizony, megrészegült a föld a sok kiontott vértől; homályba borult a nap az égő romok füs-

tétől, s a népek élete hiába várt a királyra, aki hozza majd az Igazságot és Szabadságot.

S e fojtogató sötétségből harsog ki a próféta vigasztalása: „Örülj Sionnak leánya. Íme jön néked a te Királyod, igaz és szabadító Ő!” A próféta látta már látó lelkével 500 évvel előre, s mikor eljött az idő teljessége, akkor meglátták szemtől-szembe. A betlehemi jászolból sugárzott ki az Igazság és Szabadság éltető mennyei világa.

Mert akár hisszük, akár nem a paradicsomi kigyó történetét, de azt minden látó láthatja, hogy az igazság ellenkezője a hazugság, s a szabadság ellenkezője a szolgaság. Azt mindenki elhiszi, hogy igazság — az élet békéje, áldása, boldogsága; a hazugság — vizály, zavar, életbomlás. Szabadságban nő, fejlődik, erősödik test és lélek; a szolgaság a tesiet elsanyargatja, a lelket butaságba süllyeszti. Emberek békéje, országok békéje, boldogulása, ereje, művelődése, jó rendje: igazság és szabadság által vagyon. És ne feledjük el, ismétlem, hogy igazságot is, szabadságot is csak Isten adhat, minden jót csak Isten adhat! . . . A hazugságot, a szolgaságot a Hazugság Atyja, az ő Gonosz hozta e világra. S mikor elhozta e világra, akkor kezdődött a harc az Igazság és Hazugság között, s akár Kain és Ábel kezdték e harcot, akár mások, annyi bizonyos, hogy a küzdelem megindult és tart mai napig.

S meddig még? . . .

Addig, míg a próféta királya nem uralkodik tengertől-tengerig és a folyamtól a föld határáig.

Isten lelke mondta és Isten lelke: Igazság.

„Íme, a te királyod, igaz és szabadító Ő!” . . .

Ha emberi életünk alapja, békéje, boldogsága az Igazság, akkor a Jézus valóban király. Nemcsak mondta magáról: „Én vagyok az Igazság!” hanem egész élete az igazság megtestesülése, minden lépése: életresegítő erő. Csoda-élet, csoda-erő . . . Ha százszor, ezerszer elolvassuk az evangéliomot, nem találunk abban egy sort, melyből ne sugározzék az elevenítő erő, az élet, a gyógyítás. Békesség jelzi jöttét, békességet hagy örökségül. Nincs egy lépés, amellyel félrelépne az Igazságtól. A hajlékony nádszálát el nem törí, a füstölgő gyertyabelet el nem oltja, sőt lenyúl az élet mélységeibe, s fel emeli az esendőt. Szertejár, mindenfelé jót téven.

Ő a szabadítás királya, kit az élet százféle nyomorúsága megkötöz, a bűn ezerféle cselvetése békóba zár, a tudatlanság sötétsége tétlenségre kárhóztat; Ő feloldja, kimentti, világosságra vezet, hogy Isten által adott testi-lelki erőit szabadon, jóra használja.

Csoda-élet, csoda-erő! Földi anya szülte, de semmiféle földi szülőthöz nem hasonlítható. Szegény názareti, de nincs az a földi király, aki méltó volna saruja szíjját megoldani! „Ez az én szerelmes Fiam, kiben gyönyörködöm!” hangzik az égből és zúg át a földön örökkön-örökké.

„Hozsánna! áldott, aki jött az Úrnak nevében!” . . .

Igen, az Úrnak nevében jött; szolgálni az életet, nem a hatalom nevében, pusztítani az éle-

tet. Uralkodni jött, emelni a lelkeket és nem szolgaságba, tudatlanságba süllyeszteni. Nem egy népnek, egy országnak aranyos trónjára, hanem a föld határáig minden idők embereihez; békességet hirdet a pogányoknak; nem törvénykönyvekben, papíron, hanem élő szívekben; ide helyezi királyi trónját, így vezeti népét szép, kies mezők felé, igazságban, szabadságban, földről fel a magasságos égbe, uralkodván örökkön, örökké.

„Íme, a te királyod!”

* * *

Történeti könyveink tulajdonképpen a királyok viselt dolgainak, főként háborúinak szalon-kiállítása. Mikor én 1889-ben a versaillesi nemzeti képtár hosszú terem-sorozatában a napoleoni háborúk híres olajfestményeit szemléltem, szinte iszonyodva éreztem a „vért, tüzet és füstnek gözölgését”, s végre behunytt szemmel vánszorogtam ki „a dicsőség pantheonjából.”

A Krisztus királyságáról pedig olyan keveset hallottam, olvastam, hogy szinte alig jutott eszembe, hogy ilyen is lehet.

Egy megragadó hasonlat szerint: egy ünnepélyes tűzijátékról oly költői hevülettel tudnak írni, — a nap ragyogó világa alatt mindnyájan szó nélkül haladunk tova.

Mintha a Krisztus királysága nem is volna, vagy nem lehetne királyság.

Andrássy Kálmán.

Tárca

Emlékezés Szilády Áronra.

Ezelőtt 39 esztendővel, a Lugossy József ravatala mellett szorított velem először kezét Szilády Áron; ő a legelső, én a legutolsó tanítványa elköltözött nagy mesterünknek. Az irodalomtörténet atyamestere megajándékozta szeretetével és bizalmával az inaséveit kezdő kis theologust s négy évtizeden át állandóan zavartalan volt közöttünk a bensőségteljes összeköttetés, mely csak rokonlelkek között képzelhető. Ritkán, évente egyszer-kétszer ha találkozhattunk, de ekkor aztán kitárta előttem szívét-lelkét, tudományának és kedélyének gazdag kincseit, miket aztán én oly mohósággal szívtam magamba, mint a kiszáradt föld az eső termékenyítő cseppjeit.

Ha személyesen nem találkozhattunk, levélben gyakran felkerestük egymást, kizárólag irodalmi vagy tudományos kérdések tárgyalása végett. A kassai gazdag levéltárban sokszor kuktattam az ő megbízásából s az én örömömnél, ha valami kis adatot találtam részére, csak az ő hálája és köszönete volt nagyobb. Puritánabb, igénytelenebb tudóst aligha ösmertem. Egész lénye olyan volt, mint a hóval és jéggel fedett vulkán; arca, külső megjelenése a ridegségig méltóságos; szíve, kedélye meleg és szeretettel teljes.

Nem célja e soroknak, hogy tudományos jelentőségét s érdemeit méltassam, én csak egy pár auto-mozaik darabot akarok itt nyújtani, melyeket későbbi életirója, részben vagy egészben felhasználhat.

Még debreczeni deák korában, arcából erősen kiemelkedő nemes sasorra miatt, két hozzá hasonló arcú társával együtt, a pajkos deákok tréfája elnevezte őket „piszekoszorúnak“. Az 1900-as évek valamelyikén épen nálam volt Szilády Áron, amikor belép Dobozy Pál, ma is élő derék abauji öreg földbirtokos, Szilády kor- és tanuló társa. Amint Dobozy belép, minden bemutatkozás nélkül megy egyenesen Áron bácsihoz e szavakkal: „üdvözlöm a piszekoszorú egyik illusztris tagját“. Mire Szilády e szavakkal: „Te Dobozy Pali vagy“, átölelte több évtized óta nem látott öreg barátját. No aztán vége-hossza nem volt a deákkori boldog emlékeknek; gyönyörűség volt hallgatni.

Az egyetemes tanügyi bizottság valamelyik nyílt ülésén beszélt el a következő, igen érdekes eleményét:

— Mint a képviselőház tagja, résztvettem az 1867-i koronázási ünnepélyen. Egyházunk három főgondnoka volt ott, mint magas állami funkcionárius. Nagyon figyeltem rá, mikép viselik magukat, ha a koronázási mise közben a szent eszengettyű megszólal. Az egyik református főember, dalias alakját finoman meghajtva, két kezével kardja markolatára támaszkodott. A másik a közellevő oszlop mögé húzódott, de szintén nem térdepelt le. A harmadik, épen a közelemben, úgy vágta magát térdre, hogy csak úgy koppant.

— Az első volt báró Vay Mikós, a második Lónyay Menyhért, a harmadik gróf Mikó Imre.

Mennyi jellemző van ebben az egyszerű kis történetben!

Vaszary hercegprimás halála után, azt mondja nekem Áron bácsi a maga lassú, csaknem suttogó hangján:

- Ősém! verset írtam a Vaszary halálára!
- Tessék elmondani!
- Hát ennyi:

Meghalt Vaszary,
Vesztett volna Maszarik!

Vaszary halálakor már látta Szilády Áron Maszarik végzetes hatalmát!

Dr. Eröss Lajos püspökünk temetésére is írt egy verset, melyet azonban csak töredékben közölhetek:

„Eröss Lajos imádsággal beéri,
Se koszorú, se fátyol nem kell néki.
Debreczeni okoskodás se *legyik*,
Testét sírba Püspökladányba *tegyik*.
Így akarta“.

A kis versben célzás van Eröss Lajos ösmert végrendeletére. A „*legyik*“ és „*tegyik*“ debreczeni civis-tájszólás.

Mikor olvastam, tíz esztendővel ezelőtt, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Szilády Áron 50 éves akadémiai tagságát jubilálja, illőnek tartottam, hogy én is üdvözljem. Válasza postafordultával megjött.

— Köszönöm, kedves öcsém, üdvözlő soraidat. Köszönöm, mert tudom, hogy szeretetből küldted. Különben ezt a verset írtam jubileumomra:

„Mért nem születtem hottentottának,
Kit, ha megvénül, bográcsra hánynak,
Nem jubilálnak!“

Lugossy Józseffel kezdtem, vele is végzem soraimat.

Mikor boldogult édes apámnak a debreczeni egyház síremléket volt állítandó, Lugossy a következő emlékverset készítette a sírköre:

„Mulanóság korlátain túlkelve,
Hatásában él a nagy szív s lángelme.
Dobbanási kihallatsznak sírjából,
Örök fénye halandókra világol.“

Révész Imre obeliszkjére nem vésették rá e feliratot. Méltán véshetnék rá a Szilády Áron sírkövére!

Dr. Révész Kálmán.

Egyház

A debreczeni református egyházban tartott generális vizitáció jelentése.

II. Központi ügyvezetés.

Iktatókönyv nehézkes, körülményes s nem ad felvilágosítást arra, amire az iktatónak kell megfelelni. A beadványok pontosan iktattatnak, de hogy az akta beadás után hova megy, kinek adatik ki, az az iktatóból nem tűnik ki, mert csak a *végleges* (gt. v. pr.) elintézés vezetetik be az elintézés rovatba. Tehát sokkal többet ad, mint az iktatónak hivatása, de azt nem mondja meg, mi történik közben az aktával? Erre a pontosan vezetett segédkönyvek (munkakönyv, kézbesítő könyv) felelnek meg.

Minden presb. végzés kiadás végett bejön az iktatóba, de hogy kinek adatott ki, arra az iktató nem ad felvilágosítást.

Az iktatása sem tárgyszerű. Pl. „Kölcsöntörletről telekkönyvi végzés“; de hogy kinek a kölcsöntörletről van szó, az akta nélkül nem tudható meg.

Az iktató hiányait az igen jól vezetett *nyilvántartás s skontroló* eloszlatja ugyan, de a gyors tájékozódást nem pótolja.

A *presb. jegyzőkönyvek* nem f. szám szerint vezetnek, hanem az iktató szám szerint jeleztenek.

A *bizottsági jegyzőkönyvek* hiányoznak, illetve nem vezetnek, hanem a határozatok az aktára íratnak fel. Így tulajdonképp az írártár a jegyzőkönyv, ami kezelési szempontból nagyon hátrányos s lehetetlenné teszi az írártár selejtezését s ha pl. egy akta elveszne, oda van a határozat is.

A *gazd. biz. jegyzőkönyve* 1912 óta nem vezetetik, nincs jegyzőkönyve az iskolaszéknek, az is-

potályi bizottságnak s 2 év óta az árvaügyi bizottságnak sem. Az előkészítő bizottság szintén nem vesz fel jegyzőkönyvet.

Írattár rendben van, ami itt rendkívüli fontosságú, mert ez pótolja a bizottsági jegyzőkönyvet. Az íratárt az iktató kezeli.

Levéltár rendben van, el van látva időszakonkénti katalógussal, de nincs cédula katalógus, aminek hiányában a felkeresés nagyon körülményes. A levéltárban fontos volna a selejtezés, amire a levéltárnok ugyan ráérne, mert igen kevés dolga van, amennyiben az íratártól az anyagot teljesen rendezve, készen kapja s legfeljebb régi szerelést végez.

Az ügyészi ügyvitel kifogástalanul rendes és pontos.

A *gazd. gondnok* iktatója, nyilvántartása rendben van, de a vissza adott ügyiratok is iktatandók. Ő kezeli a gazd. leltárt, de ez a leltár nem felel meg a kívánalmaknak. Pl. egy tétel így szól: „Góré” (hány m. stb.). Egyébként is a nála levő leltár *hitelesítetlen*, senki által alá nem írott, évenként nincs hitelesen igazítva, itt-ott ceruzás bejegyzések láthatók ugyan a változásokról, de ez nem elég. A gondnok felelőssége meg sem állapítható, mert a leltárban levő tárgyakat sem adta át neki senki s ő sem írt alá átvételi elismervényt.

A gondnok anyagszámadását sem vizsgálja senki.

A *számvevőnél* — ki dolgát pontosan végzi, sincs semmiféle leltár.

Az *adónyilvántartás* igen pontosan s nagy körültekintéssel történik. Minden vonatkozásban megállapítható a nyilvántartó nagy buzgalma s hozzáértése az egyház érdekeinek védelmére. De az egyházi adóhátralék horribilisan nagy.

1921-re az évi kivetés összege 209,945:33 K s ezzel szemben ájtott 1920-ról 330,142:14 K hátralék. Ezek között 5 éves oly hátralékosok is vannak (6573 név), kik már csak hátralékaikkal tartatnak nyilván.

Az *árvagondnok* dolgai rendben vannak, neki irodai teendője kevés van, földolga inkább a segélyezettek évenként 2-szeri meglátogatása. Az adott segély teljesen szétforgácsolt, 10—144 K között váltakozik.

Számonkérőszék utoljára 1918-ban tartatott.

A központi adminisztrációnál (jegyzői hivatal s iktató stb.) a személyzet nagyobb számú, mint a munka megkíváná. Van ugyanis 1 főjegyző, 1 aljegyző, 1 levéltárnok, 1 iktató, 1 gépiró s mind existenciát biztosító fizetési fokozatba osztva.

Ezzel szemben az 1921-ik évben feldolgozott 1702 ügydarab, tehát 300 munkanapot véve egy évre, átlag egy napra esik nem egészen 6 akta.

A vizitáció tapasztalata s felfogása szerint teljesen elég volna 1 presb. jegyző, aki, ha teljes munkaerőjét erre szenteli, amire a VI. fiz. fokozatba sorozás teljes lehetőséget nyújt, az 1702 ügydarabot, melyeknek legnagyobb része biz. ügy s így a presb. határozat legtöbb esetben csak ismétlés, nagyobb nehézség nélkül elintézheti.

1 iktató-kiadó-levéltárnok, aki az iktatókönyvvezetés kívánt reformja esetén szintén könnyen megbirkózik feladatával s

1 gépiró. A felesleges munkaerők egyike az iskolaszéki elnök mellé volna beosztható.

Az *árvagondnoki* állás mai munkaköre mellett feleslegesnek látszik, mert hivatali teendői könnyen beoszthatók más ügykörbe. A segélyezett árvák látogatását végezhetik a paróchiális tanács tagjai; nagyon kívánatos azonban ez állásnak diakónusi hivatássá átépítése, hogy ő végezze a gyülekezetben az összes szegények és árvák rendszeres látogatását s vezesse a szervezett szegénygondozás munkáját, mely minőségében a Templom Egyesület illető szakosztályának ügyvezetője lehetne.

A pénztári ügykezelésről külön jelentés szól.

Javaslatunk: II. (A központi ügykezelést illetően):

Az iktatási rendszer oly átalakítása, hogy abból kitűnjék, mi történik a beadvánnyal az iktatóban s nem a gazdasági bizottságban vagy a presbiteriumban.

Presb. jegyzőkönyv folyó számmal vezetése, mely mellett az iktatószám mint mellék- vagy alszám szerepelhet.

Bizottsági jegyzőkönyvek pótlása s rendszeresen tovább vezetése.

Levéltárnak cédulakatalógussal ellátása.

Egységes leltár készítése egy erre kiküldendő bizottság által s az összeleltárnak a számvevő keze alá adása, aki azt nyilvántartja, tovább vezeti, kiigazítja s a presb. által lezárítja. A leltár évenkénti felülvizsgálata s a leltári tárgyakkal egybevetése. Minden alkalmazottnak a kezelése alatti anyagnak leltár mellett átadása s aszerint átvétele. A leltáraknak a hivatal-helyiségekben kifüggesztése. A leltár elkészítése éppen a presbiterium felelőssége szempontjából mutatkozik sürgősnek.

Az adóhátralékoknak egy bizottság által átvizsgálása s alapos törlesztés eszközölése.

Az árvagondnoki állásnak diakónusi hivatássá átszervezése. Az árva segélyek felemelése, eselleg a segélyezettek számának csökkentésével.

A személyzetnek a jegyzői irodában redukálása, az iskolaszéki elnök mellé segéderő beállítása s a felszabaduló fizetéseknek a lelki gondozás céljaira fordítása.

A számonkérőszék rendszeres működésének elrendelése.

(Folytatjuk.)

Közélet

W. Beveridge skót missziói lelkész levele Dr. Baltazár Dezső püspökhöz.

Budapest, VI. Vörösmarty-utca 49.

1922. március 30.

Kedves Baltazár Püspök Úr!

Mélyen sajnálom, hogy ez alkalommal nem vált lehetővé az Ön szép városának, Debreczennek meglátogatása. Terveinket teljesen felborította

Dr. Macgregor úr betegsége. Remélem azonban, hogy Dr. Macgregor úr mégis képes lesz Önt meglátogatni Debreczenben.

A legmelegebb köszönetet mondom Önnek Debreczenbe való nemeslelkű meghívásáért; hasonlóképpen szívemből köszönöm azt a szíves és kitüntetett testvéri üdvözlést, amellyel Ön engem vasárnap beszédében fogadott. Nem felejtsem el a szavakat, melyeket Ön lelkének mélyéből intézett hozzám. Biztosíthatom arról, hogy amikor csak módomban áll, mindenkor nagy örömmel megyek Debreczenbe. Ha értesítést kapok arról, hogy Ön óhajtja egy skót presbiteriánus jelenlétét, mindent megteszek, hogy menjek.

Számomra mindenkor öröm lesz az, ha tehetek valamit magyarországi presbiteriánus testvéreimért.

A legmélyebb tisztelettel vagyok

őszinte híve

W. Beveridge.

Komáromújvárosról.

A komáromújvárosi reformátusokat a cseh megszállás templomuktól, lelkészlakjuktól és minden vagyonuktól megfosztotta. A református Sion és magyar haza eme fontos végvárában 1200, szent célokért lelkesedő, hitben erős kálvinista keresztény él, kiknek nagyrésze szegény menekült, szűkös viszonyok között élő vasúti alkalmazott és nyomorgó tisztviselő. Ezek a testvéreink, akik vigasztalást és reménységet csak a hitből vehetnek, imádkozásra s az ige hallgatására csak egy szíveségből ideiglenesen átengedett selyembű rakárban jöhetnek össze. Ha ezt nem kaphatják már majd meg, nem lesz, ahol Krisztus evangélioma prédikáltassék. Szomorú állapotokat teremtett a kegyetlen béke iskolájuknál is; 160 gyermek egy tanterembe van szorulva. Bensőséges hitre, hazafiságra nevelni így képtelenség. Lelkészüknék és egyik tanítónak nincs lakása. A szegény komáromújvárosi gyülekezet tagjai önerejükkel ennyi építkezésre minden áldozatkészségük mellett sem képesek. 1200 lélek örök java, az egyház és haza szent érdekei forognak itt kockán. „A „csonka törzs“ itt vérzik legjobban! Testvéreink! Segítsük gyógyítani. Mindnyájunk érdeke. Nemzetünk szent jövődjéje, a Krisztus parancsolata szól hozzátok. I. Ján. 317-19. A komáromújvárosiaknak a belügyminiszter úr az országos gyűjtést építkezési célokra 28,660—1922. sz. a. megengedte. Ezen szebb jövőre jogosult gyülekezet kérő szava szól minden buzgó lelkészhez, tanítóhoz, presbiterhez, hogy a gyűjtésben támogassa és a nemesszívű keresztények összességéhez, hogy Istentől vett javaikkal segítségükre siessenek. Testvéreink! Sionunk ezen végvárában fel kell épülni, hogy a vallás és haza erős bástyája lehessen ott, hol erre a legnagyobb szükség van.

oo.

Halottaink

Kulcsár Endre sírja fölött.

1922 március 31-én.

Előttünk tátongó üreg s benne sötét koporsó, lelkünk körül fekete gyász s benne mélységes fájdalom, — így állunk itt a te sirodnál kedves barátunk, szeretett pályatársunk! Kikisértünk téged e „kicsiny ajtóig, melyen a világi élet becsukódik“ (Arany). És most végső búcsúnk töredezett szavait küldjük utánad.

Búcsúunk töled a mi öreg kollégiumunk nevében, melybe 30 esztendővel ezelőtt hivatnál, mint jó hírnevet szerzett érdemes irótanár és képzett paedagogus. Jöttél messze földről, az ősmagyar Koppány vezér birodalmából s hoztad magaddal annak tüzes magyarságát törhetlen függetlenségét. Egész életed a magyarságért és annak függetlenségéért való sovíniszta lángolás volt. A nem hivalkodó, nem zajongó, nem törtető magyarságnak incarnatioja voltál nyelvben, érzésben, gondolatban, erkölcsben, jellemben. Irtóztál mindentől, ami nem magyar s irtottad azt nyelvünkől az irodalomban, a tanári katedrán, testületi gyűléseken, baráti összejöveteleken és a közéletben egyaránt. Minden idegen hatástól mentnek akartad látni és akként fejleszteni zengzetes magyar nyelvünket és nemzeti irodalmunkat, melynek puritánabb képviselője és művelője alig volt nálad hazánkban. Tanítványaidba is a tiszta magyar nyelv és irodalom szeretetét igyekeztél beleoltani. Irodalmunk nagy alakjain, kimagasló nyelvművészein nevelted őket lelkes magyarokká. A velök való bánásmódban pedig az atyai jóságot és szeretetet feljebb becsülted az erélynél és szigorúságnál. Értékes irodalmi műveidben a magyar stílus hatékonyságát, erejét, csínját és szépségét törekedtél kifejezésre juttatni. Igazi apostola voltál a tiszta magyar szónak és stílusnak és az ebben a szóban és stílusban megnyilatkozó kristályos magyar érzésnek és gondolkodásnak.

Ezeket köszöni neked a mi ősi kollégiumunk hálával és tisztelettel most, amikor nyitott sírod szélén végső búcsút int feléd.

De fájó szívvel búcsúzik töled a kollégium tanári kara is, első renden pedig mi, akik a főgimnáziumban közvetlenül voltunk kartásaid. Bizonyosságot teszünk rólad itt, a halál előtt, mellyel csak az igazság tud szembenézni, hogy hűséges, jó kollégánk voltál s amilyen harmonikus volt életed, olyan harmonikusan illeszkedtél be tanári karunkba is. Nyugodt szívvel, csendes lélekkel jártál és működtél közöttünk s még olykori békétlenkedésed sem vert nagyobb hullámokat a tó vizén fodrozó, lágy szellőnél. Költői kedélyed, mely ifjú korodban hangulatos versekben is meg nyilatkozott, kiegyenlített, elsimított, megszépített minden visszasságot, minden bántalmat.

Megboldogult Kedves Barátunk! disszonanciákat zengtél hajdanában életed virágzó tavaszán,

de csak most, életed végén ért bennünket töled egyetlen bántó és szívünkbe markoló disszonancia: a te szomorú elhervadásod és gyászos halálod. Ezt már csak a mi jó Istenünk, mindenható Atyánk oszlat-hatja el, akinek egyedül van ereje és hatalma szívünket megnyugtani és megvigasztalni. Tőle kérünk áldást kihült poraidra, idvességet lelkednek, balzsamot fájó szívsebünkre. Hitves, fogadott gyermek, rokon, tanítvány, kartárs, barát még egyszer kiáltja feléd, mielőtt sírod hantja fölötted földomborúlna: „Igaz valál, emléked áldott!” (Tompá.) Isten veled!

S. Szabó József.

Különfelek

Rev. Kenneth D. Miller és Laky Zsigmond amerikai presbyterian lekipásztorok folyó hó 1—3. napjain Debreczenben időztek. Szombaton a kora délutáni órákban érkeztek s délután 4 órakor a lelkészekkel, lelkészjellegű tanárokkal s theológusokkal értékes konferenciát tartottak, amelyen Dr. Baltazár Dezső püspökünk üdvözlő szavai után Miller lelkész tartott széles látókörre valló, tartalmas, minket megnyugtató s munkára serkentő előadást. Biztosította a hallgatóságot arról, hogy az amerikai prebyterian egyház készséggel segíti a magyar református egyházat mindenféle építő munkájában. A tetszéssel fogadott beszéd és Laky Zsigmond tájékoztató szavai után Dr. Baltazár Dezső püspökünk előterjesztette a segítségre legjobban rászorult intézményeink szükségét számszerű adatokkal, amelyek a presbyterian egyházat tájékoztatják jelenlegi helyzetünkről. Püspökünk szavai láthatólag jó hatást tettek Rev. Miller úrra, ugyancsak hangsúlyozottan megemlítette püspökünk azt is, hogy azok a bonyodalmak, amelyek az amerikai magyar református egyház békéjét feldúlták, téves magyarázattól és sajnálatos félreértésből állhattak elő, mert a konvent és annak elnöksége tartja magát ahhoz a megállapodáshoz, amelyet a Presbyterian és Reformed Church-csel kötött. Miller lelkész másnap, vasárnap délelőtt 11 órakor a kistemplomban beszédet mondott, úgyszintén közreműködött délután a Konfirmált Leányok Szövetségében és a Testvéregyesület vallásos estélyén. Hétfőn délelőtt megtekintette a Kollégiumot, főgimnáziumot, leánynevelő intézetet és a diakonissza otthonnal kapcsolatos árvaházat és kórházat. Kedves dolog volt, hogy az amerikai vendégek a kis árvákkal együtt egy asztalnál költötték el az egyszerű ebédet. Ennek a látogatásnak maradandó nyoma az, hogy Laky Zsigmond lelkész ekkor adta át Daku Ferenc nevű amerikai testvérünk 18 dollárnyi adományát, a sajtójából 20 dollárra kiegészítve. — A két amerikai lelkésztestvér mindenütt igen kedves emléket hagyott maga után: jól esik remélnünk, hogy ők is mindig szeretettel fognak reánk gondolni ezután is.

Konferencia Keresztyén Ifjúsági Egyesületi vezetők számára. A magyarországi Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetsége olyan lelkészek, tanítók és világi hívek számára, akik a keresztyén ifjúsági egyesületi munka különféle ágai-ban szakszerű ismereteket és útmutatásokat akarnak nyerni, f. é. május hó 9—12-ig, minden való-

színűség szerint Péczelen, konferenciát rendez. Addig is, míg a részleteket közzé lehet tenni, arra kéri a szövetség azokat, akik a konferencián részt óhajtanak venni, hogy ezt a szándékukat közöljék az országos titkárral, Megyercesy Bélával (Budapest, VIII. Fhg. Sándor-u. 28.). Erre a jelentkezésre az előzetes tájékozódás szempontjából van a szövetségnek szüksége.

Felhívás. A Debreczeni Protestáns Lap 1921. évi 42-ik számában meghirdetett havi drágasági segély nyugtáit nem küldték be s így a segélyt sem vehették fel a következő igényjogosult lelkész és segédlelkész urak, u. m.: Bucsatelep Bucsai László, Gemze Kriston Antal, Kisvárdá László Albert, Kunágota Ivanits Bertalan, Nádudvar Fazekas János, Nyirtura Szabó Zsigmond, Szentés K. Nagy József, Törökszentmiklós Karászi Benő. Felkérem a felsorolt lelkész és s.-lelkész urakat, hogy e lap 1921. évi 42-ik számában közölt részletes útásítás szerint méltóztassanak szabályszerű nyugtáikat április hó 30-ik napjáig kifizetés végett beküldeni. Április 30-án számadásunkat lezájuk, s a fel nem vett segélyt az állampénztárba visszafizetjük, annál fogva a később érkező nyugták értékét nem lesz miből kifizetni. 1922 ápr. 4. *Róssa Sándor.* egyházker. pénztárnok.

A „Diákvilág”. A Magyar Evangéliomi Keresztyén Diákszövetség havi folyóirata ismét megjelent, február—március összevont számával és ezzel megindította XII. évfolyamát. Mivel a régi előfizetők névsora még a proletár diktatura alatti zavarok közben elkallódott a Diákszövetség akkor elrekvirált helyiségében, a Diákszövetség vezetősége ezúton is felkéri mindazokat, akik az elmúlt év folyamán a „Diákvilág” olvasótáborához tartoztak, szíveskedjenek előfizetéseiket Budapest, VII. Hársfa-u. 59/B. beküldeni. Előfizetési díj: folyó csonka évfolyamra 60 korona, diákoknak 40 kor.

A szentesi egyház Sebestyén Bélát választotta meg lekipásztorául. Szívvel gratulálunk.

Svájci diákok jártak a múlt héten a kollégiumban. E látogatásról jövő számunkban írunk.

A békésbányai egyházmegyében újabban a lelkész-özvegyek segélyezésére a következő felajánlások történtek: Marjay Géza Békésszentandrás 2000 korona, Fogarasi Jenő Doboz 2000 korona, Kocsis Jenő Gyulavári 1000 korona, Tereh Gyula Hódmezővásárhely 1000 korona, Ivanics Bertalan Kunágota 1000 korona, Dr. Pallmann Péter Gyula 1000 korona, Sebestyén Béla Gyula 1000 korona, Tóth József Körösladány 500 korona. Összes eddigi összeg 38,640 korona.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

949—1922. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrnak a menekült lelkészek segélyezése tárgyában kiadott 189,267—1921. II. sz. alatt kelt rendeletére

útalással felkérem Nagytiszteletet, hogy amennyiben a bölcsek vezetése alatt álló egyházmegyében az eddig már bejelentett és megfelelő segélyekben és illetményekben részesült lelkészekon kívül volnának még oly el nem helyezett és ideiglenes beosztást sem nyert menekült lelkészek, kiknek a segélyek és illetményeik folyósítása iránti kérelmeik eddig be nem jelentettek, úgy azokat pótlólag méltóztassék hozzám bejelenteni.

A kérelmező menekült lelkésznek *elfogadható módon* igazolnia kell azt, hogy a megszállott területen való működése és tartózkodása az ellenséges hatalom *reá vonatkozó konkrét intézkedése* folytán lehetetlenné vált és ez okból volt kénytelen működési helyét elhagyni. Az 1921. évi április hó 1. után beköltözötteknek pedig a „Beköltözőket Ellenőrző Kirendeltség” igazolását feltétlenül csatolniok kell.

Atyafiságos szeretettel
Debreczen, 1922 április 3.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

977—1922. szám.

Valamennyi középfokú tanintézet Igazgatóihoz

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi március hó 24-én 193,863. szám alatt a madarak és fák napjának és a madárvédő ligának a középfokú iskolákban való meghonosítása tárgyában a tankerületi kir. főigazgatókhoz, kir. tanfelügyelőkhöz és a tanítóképző-intézet kir. főigazgatóságához intézett körrendeletét alább azzal a felhívással közlöm, hogy az abban foglaltakhoz alkalmazkodni szíveskedjék.

Debreczen, 1922. évi március hó 31.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A m. kir. vallás- és közokt. miniszterium.

193.863—1921. M. P. ü. o. szám.

Valamennyi tankerületi kir. főigazgatóságnak, kir. tanfelügyelőségnek és tanfelügyelőségi kirendeltség vezetésének, a tanító- és tanítónőképző-intézetek kir. főigazgatóságának.

Hivatali elődeim már több ízben rámutattak arra a nevelőerőre, amely az állat- és növényvilág védelmezésének eszméjében rejlik. Ennek szolgálatában honosult meg annak idején a madarak és fák napja, valamint ezzel a céllal alakult meg az iskolák kebelében az Országos Ifjúsági Madárvédő Liga.

Mint hogy eddigelé a madarak és fák napjának megtartása és a Madárvédő Liga szervezése csak az elemi iskolákra szorítkozott, az idevonatkozó 1906. évi 26,120. sz. és 1908. évi 27,171. számú rendeleteket, valamennyi rendelkezésem és vezetésem alatt álló középfokú iskolára (polgári- és középiskolákra, óvó-, tanító-, tanítónőképzőkre) kiterjesztem.

Meg kell azonban jegyezni, hogy a madarak

és fák napjának megtartására külön szünetnapot nem engedélyezhetek, s a részletekre sem kívánok közelebbi útmutatást adni, hanem utalok a fentemlített alaprendeletekre.

Egyebekben pedig az intézetek belátására bízom, hogy a helyi körülmények, valamint a növendékek felfogásának megfelelően, a jelzett célra akár az egyik tanulmányi kirándulás fog szolgálni, akár pedig a természetrajzi órát használja fel a szaktanár. Mindenesetre helyénvalónak tartom, ha az előadók az állatvédelem szükségességét gazdasági szempontból és abból az okból is hangsúlyozzák, hogy a trianoni béke ép legszebb erdőinktől és az állattenyésztésre legalkalmasabb területektől fosztott meg bennünket.

A madarak és fák napjának megtartásáról az intézetek értesítőjükben számoljanak be és az értesítőt az adatok feldolgozása végett évről-évre küldjék meg az Országos Állatvédő Egyesület elnökségének (Budapest, IX. ker. Ernő-u. 11—13.).

A mikénti megtartásra vonatkozóan, valamint a természet védelmét szolgáló eszme terjesztése érdekében közelebbi útmutatást, továbbá az alkalmi előadásokhoz anyagot az Országos Állatvédő Egyesület kiadványai nyújtanak.

Értesítem végül a Címet, hogy hasonló intézkedések megtétele végett egyidejűleg az egyházi főhatóságokat is megkerestem.

Budapest, 1922. évi március hó 24-én.

Vass.

Pályázat.

A csurgói államilag segélyezett református gimnázium igazgatótanácsa pályázatot hirdet német—magyar nyelvi rendes tanári állásra.

Évi javadalmazás: 2400 K alapfizetés, mely 2600, 2800, 3200 K-ra emelkedhetik, öt 200 K-ás ötödéves korpótlék és az állami tisztviselőkre megszabott lakáspénz, igénye van az idevonatkozó szabályok szerint állami fizetékieskiegészítésre, családi pótlékra és a szokásos egyéb állami segélyekre, jogos és köteles tagja az országos tanári nyugdíjintézetnek. Az ötödéves korpótlék és az állami fizetékieskiegészítésbe beszámítatik minden előző rendes tanári szolgálat, melyet a megválasztott fizetékieskiegészítést élvező középiskolákban töltött el.

Pályázhatnak református vallású, okleveles tanárok, menekültek megfelelő figyelemben részesülnek.

Pályázati mellékletek: keresztlevél, érettségi bizonyítvány, tanári oklevél, az előbbi alkalmazásokról szóló bizonyítványok, katonai kötelezettség, a forradalmak és megszállás ideje alatt tanúsított magatartás igazolása, közhatósági orvosi bizonyítvány pályázónak a tanári állásra alkalmas voltáról.

A belsősomogyi református egyházmegye közgyűléséhez címzett kérvény május hó 20-ig a csurgói református főgimnázium igazgatóságához küldendő Csurgóra.

Az állás szeptember hó elsején foglalandó el. Kadarkút, 1922 márc. 25.

Mozsonyi Sándor,
ig. tan. elnök.

Pályázat

A beregi református egyházmegyébe (magyar terület) kebelezett vásárosnaményi református egyházközség halálozás folytán megüresedett lelkész állására pályázatot hirdetnek.

Javadalom:

1. Lakás és kert természetben (mellékhelyiségekkel).
2. 19 kat. hold 1548 ööl föld haszonélvezete. Adóját és minden illetékeket az egyház fizeti.
3. 4 drb (szarvasmarhára) legeltetési jog.
4. 52 köből termény, melynek $\frac{2}{3}$ -a búza, $\frac{1}{3}$ -a gabona.
5. Tiszai hidvám váltság és kisajátított földek 6°/_o-os kamata az egyházmegyei pénztártól (362 korona).
6. 20 korona az egyház pénztárából.
7. 208 korona 50 fillér munkaváltság.
8. A régi díjlevélben 10 öl fa van jelezve, ez azonban az egyház és a megválasztott lelkész között megállapítandó összeggel fog megváltatni.
9. Stóllak, az egyházkerület által szabályozva.

Kötelesség:

Mindennemű lelkészi teendők végzése.
A pályázati kérvények kellően felszerelve Lánzy József esperes címére küldendők Csaroda-ra (Bereg m.), posta helyben.

Határidő: jelen pályázati hirdetés megjelenésétől számítandó három hét.

Az állás az özvegy kegyeleti idejének letelte után 1922 augusztus 1-én foglalandó el. Megjegyzendő, hogy özvegy lelkésznek a kegyeleti idő nov. 1-ig való meghosszabbításáért kérvényezett s ha ezt megnyeri, az állás akkor is elfoglalandó aug. 1-én, azonban özvegy a megválasztott lelkésznek két szobát rendelkezésére tartozik bocsátani. A megválasztott lelkész az előd özvegyének a lelkészlak kertjében levő minden befektetésért 8000 koronát tartozik fizetni.

Debreczen, 1922 április 5.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Hirdetés.

Nyugalomba készülő református tanító önálló orgonista-kántorságra ajánlkozik. Megkeresések a Debreczeni Protestáns Lap kiadóhivatalához küldendők.

3-3

KONFIRMÁCIÓI AJÁNDÉK!

Most jelent meg dr. Erdős Károly

AZ ÉN VALLÁSOM

című könyve, amely a református vallás multját, jelentőségét, hittanát és erkölestanát, a kálvinizmusnak a magyar nemzetre gyakorolt hatását és jelenlegi helyzetét adja élvezetes, gyönyörködtető és tanulságos formában. A könyv 128 lap terjedelmű 32.-rét formában. ♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥

Minden 10-re 1 ingyen példányt adunk.

Legalkalmasabb ajándék minden református egyháztagnak részére bármely alkalomból.

Ára bórutánzatú papirkötésben, arany nyomással 20 K

Egészvásznon kötésben, arany nyomással 25 K

Kiadja a „MÉLIUSZ” KÖNYVKERESKEDÉS DEBRECZEN.

Konfirmációi előkészületeire nélkülözhetetlen

A DEBRECZENI KONFIRMÁCIÓI KIS KÁTÉ.

Írta: Nagy István, debreczeni református vallásitanító-lelkész. A mű gyakorlati értékét bizonyítja az, hogy az első kiadás rövid néhány hónap alatt elfogyott. Az ország minden részében nagy sikerrel használják. Terjedelme 16 nyomtatott oldal. — Ára példányonként 5 korona, 10 százalékos árengedménnyel, vagy minden 10 példányra egy ingyen példánnyal. ♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥

Különösen ajánljuk már a múlt évben nagy feltűnést keltett szép, csinos és izléses, kéknymású, bibliai mondásokkal ellátott

Konfirmációi emléklapot,

melynek ára darabonként K 1-80 és 100 drb rendelésnél K 160.—.

Konfirmáltak anyakönyvi íve. Egy ívre 64 név megy. Ára ívenként 5.— korona.

Megrendelhetők a kiadónál: „MÉLIUSZ” Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházker. könyvkereskedésében Debreczen, Ferenc József-utca (Piac-utca) 26. szám.